

Piotr L. WILCZYŃSKI

ANALIZA WYNIKÓW WYBORÓW SAMORZĄDOWYCH Z 2014 I PREZYDENCCKICH Z 2015 ROKU W ŚWIETLE POSTULATÓW ZMIANY SYSTEMU WYBORCZEGO W POLSCE

Abstrakt

Niniejszy artykuł przedstawia postulaty trzech grup lobbujących za zmianą obecnego w Polsce systemu wybierania przedstawicieli narodu do najważniejszego organu ustawodawczego, jakim jest sejm. Obecnie mamy w Polsce system wyborów proporcjonalnych z 5% progiem wyborczym i metodą d'Hondta do przeliczania głosów na mandaty. Występujące w Polsce grupy społeczne postulują bądź system większościowy w okręgach jednomandatowych (JOW), system STV (głosu przechodniego), lub system mieszany w okręgach jedno- i wielomandatowych. Wyniki ogłoszone po wyborach 2014 i 2015 roku wskazują jak proponowane systemy wpłyną na obsadę miejsc w Sejmie. Artykuł zawiera mapy rozmieszczenia w Polsce zwolenników poszczególnych ugrupowań w trakcie wyborów oraz wykresy przedstawiające potencjalne wyniki wg proponowanych ordynacji.

Słowa kluczowe: wybory, JOW, STV, ordynacja wyborcza, system wyborczy

Wprowadzenie

Obecnie w Polsce toczy się wielka debata nad sprawiedliwością systemu wyborczego utworzonego w wyniku porozumień w Magdalence, kończących poprzedni ustrój. Wielu obywatelom nie podoba się system proporcjonalny, a nawet sama demokracja, czego wyrazem mogą być liczne artykuły i polemiki o charakterze publicystycznym. Najbardziej dynamicznie współcześnie rośnie poparcie dla JOW, czyli jednomandatowych okręgów wyborczych, za sprawą Pawła Kukiza, niezależnego kandydata w niedawnych wyborach prezydenckich. Należy jednak jeszcze przypomnieć o dwóch alternatywnych propozycjach. O systemie STV (single transferable vote) i o systemie mieszanym, gdzie JOWy występowałyby w terenach o niskiej urbanizacji, zaś okręgi wielomandatowe w miastach, których liczba wyborców pozwalałaby na wydzielenie 2 lub więcej JOWów. Poparcie dla STV wyraziła np. partia KORWIN i część sympatyków P. Kukiza, w tym on sam, także byłby zainteresowany systemem STV, o ile byłby on włączony do systemu JOW. Systemem mieszanym zainteresowani są przeważnie bardziej umiarkowani działacze tzw. partii systemowych, czyli od lat zasiadających

w ławach sejmowych (np. PO, lub SLD). System mieszany jest wyjściem kompromisowym, ale nie cieszy się wielkim poparciem.

Argumenty zwolenników zmiany systemu

Najważniejszym i najczęściej podnoszonym argumentem zwolenników zmiany systemu wyborczego jest zauważalna praktyka, że zwykle dostaje się do sejmu ten kto ma nr 1 na liście wyborczej. Stąd wniosek, że rzeczywisty wybór leży w rękach osób układających listy wyborcze. Decydują więc koterie partyjne.

Drugim argumentem jest to, że z powyższego powodu politycy i posłowie odpowiedzialni są głównie przed prezesem partii a nie przed wyborcami. Liczne afery polityczne według zwolenników zmian dowodzą także, że często dochodzi do sytuacji, w której politycy już nie czują odpowiedzialności przed nikim. Dowodem na to jest też nie realizowanie programów wyborczych.¹

Trzeci argument to pewna możliwość, której nie ma w obecnym systemie. Chodzi o możliwość obarczenia wina polityka. Według zwolenników zmiany, dobrze by było, by wraz ze zmianą systemu pojawiła się możliwość odwołania posła, co także rozbudowało by wśród wyborców większą odpowiedzialność za swoje wybory. Za złe decyzje posła będzie można również oskarżyć wyborców, którzy go wybrali.²

Jak twierdzi większość społeczeństwa, progi wyborcze istniejące w obecnym systemie również są niedemokratyczne i niesprawiedliwe. Po zmianie na system większościowy, w którym będą po prostu wygrywać najlepsi, nie będzie na nie dłużej zapotrzebowania. Wygrywać będą według nich najlepsi kandydaci, a także w Sejmie pojawią się w końcu reprezentanci ugrupowań regionalnych, z których dotychczas dostęp miała tylko Mniejszość Niemiecka. Pojawią się także charyzmatyczne jednostki – lokalni liderzy, jak właśnie wyżej wspomniany Paweł Kukiz. Przy systemie JOW lub STV natomiast nie miały by żadnych szans osoby z dużym elektoratem negatywnym, jak prezydent Komorowski, czy osoby związane z partiami skrajnie prawicowymi lub skrajnie lewicowymi.³

Zmiana systemu zmniejszy także rolę centralnych i ogólnopolskich mediów, na rzecz mediów lokalnych. Kampania wyborcza będzie bowiem prowadzona w małych okręgach. Zwolennicy wskazują również na zwiększenie demokratyczności w samych partiach oraz na zmniejszenie roli wodzów. Poparcie dla poszczególnych kandydatów będzie o wiele ważniejsze niż poparcie prezesów.⁴

Głosy niezaangażowanych i przeciwników zmian

O ile zwolenników zmian, a w szczególności systemu JOW, stale przybywa dzięki zaangażowaniu mediów oraz polityków starających się o elektorat przed nadchodzącymi wyborami parlamentarnymi, warto zwrócić również uwagę na

¹ Roguska, B., Zbieranek, J., *Polacy o prawie wyborczym i mechanizmach kampanii. Badania przed wyborami parlamentarnymi 2011 roku* [w:] *Studia Wyborcze*, 13, 2012, 33-48.

² Przystawa, J., *Jednomandatowe okręgi wyborcze*, Wektory, Wrocław 2003.

³ Haman, J., *Większościowy system wyborczy: oczekiwania, ograniczenia, rozwiązania alternatywne* [w:] *Decyzje*, 4, 2005, s. 5-28.

⁴ Wilczyński, P. L., *Dlaczego warto wprowadzić u nas jednomandatowe okręgi wyborcze?* [w:] *Głos Gorzowa*, 14-15.06.2014, s. 4.

krytykę systemu JOW wyrażaną przez jej przeciwników lub osoby uważające, że ta zmiana nic nie da.

Jedną z takich grup jest partia Demokracja Bezpośrednia, która otwarcie oskarża zwolenników o utrudnianie życia społecznego i działalności politycznej. Zwracają oni uwagę, że w dobie Internetu możliwe jest bezpośrednio sprawowanie władzy przez obywateli. Ich zdaniem w obecnej sytuacji nie potrzeba kosztownego parlamentu, ani posłów, ani okręgów, ani wyborów.

Są również ugrupowania antydemokratyczne, zwracające uwagę, że ustrój ten jest w rzeczywistości najgorszym z możliwych. Większość nie zawsze ma rację i zawsze wydaje z siebie decyzje obrazujące przeciętnego obywatela a nie tego elitarnego i wyróżniającego się. Poza tym w demokracji można manipulować mediami i społeczeństwem poprzez propagandę, co udowodnił w historii wybór różnych zbrodniarzy w demokratycznych wyborach.

Zwolennicy JOW-ów wskazują, że obecne partie polityczne i układy zostaną zmiecione ze sceny politycznej przez nowych polityków, często indywidualnych. Takie rozwiązanie krytykuje się, twierdząc, że duże rozdrobienie w Sejmie doprowadzi do sytuacji w której nie da się utworzyć rządu. Zwolennicy idei JOW wskazują, że w proponowanym przez nich systemie wyniki będą takie jak w wyborach samorządowych do rad gmin, gdzie większość otrzymają lokalne ugrupowania, a obecne partie łącznie nie uzyskają poparcia nawet 50% (ryc. 1). Jak zauważają krytycy, interes społeczności lokalnych nie zawsze jest interesem narodu i dążenie do realizacji interesów lokalnych doprowadzi do rozpadu państwa. Dowodem tego jest fakt, że demokracje tak krótko istnieją. Druga grupa krytyków z kolei uważa, że preferencje wyborcze wyborców się nie zmieniają i przez to scenę polityczną zdominują 2 ugrupowania. Potwierdzać się to zdaje wynik wyborów do Senatu z 2011 roku, gdzie zaistniały tylko PO i PiS oraz kilku niezależnych kandydatów. Eliminacja mniejszych ugrupowań, w tym tych skrajnych według krytyków uniemożliwi przeprowadzenie reform.

Krytycy zwracają także uwagę na techniczny problem z JOW. Nie wiadomo jak i kto będzie decydował o ich kształcie. Kto to ustala, ten rządzi, bowiem zjawisko manipulowania granicami okręgów jest znane od dwóch stuleci jako gerrymandering (od wiceprezydenta USA Elbrida Gerry'ego z Massachusettsu urzędującego w latach 1813-14). Przypadkowość i niesprawiedliwość okręgów ogłoszonych przez PKW w wyborach do Senatu w 2011 roku pokazała jakie błędy mogą popełnić urzędnicy. Niektóre okręgi miały 500000 wyborców zaś inne 2000000. Nierówność okręgów jest zarzutem, który stawia pod znakiem zapytania sprawiedliwość i demokrację a przede wszystkim równość wszystkich senatorów.⁵

Krytycy JOW podkreślają również, że system ten sprawi, że wiele głosów będzie zmarnowanych, kiedy odda się je na kandydata nie mającego szans na zwycięstwo. Wzrośnie przez to rola ośrodków badania opinii publicznej i mediów.

⁵ Wilczyński, P. L., Zastawny, A., *Problemy delimitacji i podział Polski na 460 okręgów wyborczych w proponowanej jednomandatowej i mieszanej ordynacji sejmowej* [w:] *Prace i Studia Geograficzne*, 54, 2014, s. 163-187.

Wystarczy bowiem ogłosić kilkakrotnie w mediach, że dany kandydat nie ma szans, przez co utraci on znacznie poparcie.⁶

Głosy zwolenników STV i systemu mieszanego

Zwolennicy STV lub systemu mieszanego, którzy widzą powyższe wady ślepego wprowadzenia JOW, ale nie przekreślają konieczności zmian. Zdają się być dużo bardziej umiarkowanymi krytykami i dodają swoje argumenty do wyżej przytoczonych. Wskazują na przykład na usankcjonowanie możliwości odwołania polityka. Wygrywający w JOW politycy, szczególnie w przypadku wielości kandydatów, gdy najlepszy uzyska niskie poparcie, a następny niewiele mniejsze, będą dzięki temu rozwiązaniu mieli przymus większej ostrożności i odpowiedzialności a także realizowania obietnic wyborczych.⁷

Zwraca się również uwagę na to, że nadal, jak w każdej demokracji, dużą rolę będą odgrywały emocje, a nie kwestie merytoryczne. Dlatego generalnie zmiana systemu wyborczego nic nie da jeśli za tym nie pójść także inne rozwiązania stosowane w tak zwanych demokracjach dojrzałych. Przykładami takich postulatów jest właśnie głosowanie przez Internet, wprowadzenie egzaminów na elektorów, oraz wyraziste cenzusy wykształcenia, majątkowo-podatkowe, wieku i niekaralności. Obecnie mamy tylko cenzus wieku.

Zwolennicy STV zauważają również korupcjogenność proponowanego systemu JOW. Kupowanie głosów będzie bardziej skuteczne w małych okręgach. Szczególnie w takich gdzie dominuje jakaś określona grupa zawodowa, na przykład rolnicy lub górnicy. Obiecując, lub dając, takiej grupie lokalnej coś, czego żąda, sprawi, że w łatwy sposób uzyska się mandat do zasiadania w Sejmie.

Polacy, jak mówi wyżej nazwana grupa, dojrzejże do systemu JOW dopiero po kilku kadencjach. To stanowczo za dużo na eksperymenty, jak mówią zwolennicy systemu mieszanego. Dlatego uważają system mieszany za bardziej odpowiedni, pomijając sposób liczenia głosów w wielomandatowych okręgach miejskich. Czy będą to osoby z kolejną najwyższą liczbą głosów, czy też zastosowana zostanie dotychczasowa metoda.⁸

Ostatecznym argumentem jednak wciąż pozostaje to, że ogłoszone zbliżające się jesienne referendum w sprawie zmiany systemu wyborczego w świetle polskiego prawa nie będzie wiążące, gdyż ewentualne przegłosowanie większościowego systemu wyborczego, czyli JOW, będzie wymagało zmiany konstytucji.⁹

Symulacja wyników wyborów do sejmiku wg ordynacji większościowej na podstawie wyborów do rad gmin w 2014 roku

Według najbardziej zagorzałych zwolenników systemu większościowego mapa po takich wyborach będzie przypominać tę, w której obywatele wybierają władze

⁶ Żukowski, A., *Dylematy wyboru systemu wyborczego we współczesnych demokracjach – kontekst ordynacji do Sejmu i Senatu RP* [w:] *Studia Wyborcze*, 9, 2010, s. 7-38.

⁷ Raciborski, J., *Teoria demokracji a reguły wyborów* [w:] *Nauka*, 3, 2006, s. 27-44.

⁸ Jarentowski, M., *Mieszany system wyborczy w wersji „kombinacyjnej”, jako sposób wzmocnienia dużych partii politycznych na przykładzie Litwy* [w:] *Przegląd Politologiczny*, 4, 2013, s. 237-250.

⁹ Michalak, B., Sokala, A., Uziębło, P., *Leksykon prawa wyborczego i referendalnego oraz systemów wyborczych*. Wolters Kluwer, Warszawa 2013.

na szczeblu najbardziej lokalnym, czyli do rad gmin (ryc. 1). Argumentują oni, że w takich wyborach wyborcy są bardziej lojalni i wybierają lokalnych znanych najczęściej osobiście działaczy. Dlatego w Sejmie według nich partie uzyskały by mniej niż 50 %, zaś dominowały by ugrupowania lokalne i pojedynczy charyzmatyczni przywódcy i liderzy (tab. 1).

Tab. 1: Odzwierciedlenie wyników wyborów samorządowych w 2014 roku do rad gmin jako potencjalnych wyników wyborów 460 posłów w systemie JOW.

Województwo:	liczba mandatów na woj.	Przydział mandatów:					
		kom. lokalny	PO	PiS	PSL	SLD	MN
Dolnośląskie	35	31	2	1	1	0	0
Kujawsko-pomorskie	25	13	6	3	3	0	0
Lubelskie	26	6	0	9	11	0	0
Lubuskie	12	11	1	0	0	0	0
Łódzkie	31	8	11	5	7	0	0
Małopolskie	39	17	0	19	3	0	0
Mazowieckie i zagranica	65	19	23	9	14	0	0
Opolskie	12	6	2	0	1	0	3
Podkarpackie	25	15	0	9	1	0	0
Podlaskie	14	8	0	5	1	0	0
Pomorskie	26	18	8	0	0	0	0
Śląskie	56	36	9	7	2	2	0
Świętokrzyskie	16	6	0	4	6	0	0
Warmińsko-mazurskie	17	13	2	1	1	0	0
Wielkopolskie	41	23	10	1	7	0	0
Zachodniopomorskie	20	14	4	0	1	1	0
Suma:	460	244	78	73	59	3	3
Odsetek:	100%	53,0%	17,0%	15,9%	12,8%	0,7%	0,7%

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych PKW.

Ryc. 1: Wygrani wyborów samorządowych w 2014 r. w poszczególnych gminach.

Warto jednak nadmienić, że często w komitetach lokalnych zasiadali członkowie lub osoby popierane przez poszczególne partie.¹⁰ Przykładem może być tu Wrocław. Zwyciężył tam komitet zarejestrowany jako lokalny, lecz sama nazwa sugeruje, że było to zamierzone działanie partii Platforma Obywatelska. Nazwa ta brzmiała „Dutkiewicz z Platformą”. Czy zatem w wyborach parlamentarnych ten elektorat nie głosował by na PO, pozostaje zagadnieniem do dyskusji.

Symulacja wyników wyborów do sejmiku wg ordynacji większościowej na podstawie wyborów do rad powiatów i sejmików wojewódzkich w 2014 roku

W przeciwieństwie do wyżej przedstawionych wyników wyborów do rad gmin, okręgi w wyborach do rad powiatów i sejmików wojewódzkich są bardziej zbliżone wielkością do proponowanych okręgów jednomandatowych. Stąd też uważa się, że sukcesem dla zwolenników JOW będzie jeśli osiągną oni wynik z udziałem promowanych przez siebie komitetów lokalnych zbliżony do przedstawiającego się w ostatnich wyborach samorządowych do rad powiatów (ryc. 2).¹¹ Jednak krytycy twierdzą, że będzie to wynik raczej odzwierciedlony w wyborach parlamentarnych z 2011 roku, czyli żaden komitet lokalny nie wszedł do sejmiku, lub najwyżej ten do sejmików województw (ryc. 5).

Wybory do rad powiatowych zdecydowanie gorzej wypadły dla komitetów lokalnych. Przy takich warunkach dla kampanii wyborczej zdecydowanie bardziej się liczyły zorganizowane struktury, które w posiadało aktualnie PSL. Dlatego też te ugrupowanie osiągnęło tak dobry wynik w tych wyborach. Gdy wyniki przedstawione na podziale administracyjnym II szczebla przełoży się na rycinie przedstawiającej podział na JOW¹² (ryc. 3), lokalne komitety, tak promowane przez zwolenników również bardzo zmniejszą swój udział względem tego z wyborów do rad gmin (tab. 2, 3).

Jeśli weźmie się pod uwagę system mieszany, bardziej kompromisowy i wyważony, to udział ugrupowań w sejmiku nie będzie się zbytnio różnił (ryc. 4, tab. 4, 5). Jedynie udział PO zmieni się na korzyść, kosztem pozostałych. To ugrupowanie bowiem dominuje w dużych miastach, więc inny sposób liczenia mandatów w nich wpływa na ten wynik symulacji.

Dla porównania przedstawiono również wygranych w poszczególnych okręgach wielomandatowych w wyborach do poszczególnych sejmików wojewódzkich (ryc. 5). Jak się okazało, żaden z okręgów nie został wygrany przez komitet lokalny. Jedynie Mniejszości Niemieckiej udało się pokonać ogólnopolskie partie w jednym z okręgów w woj. opolskim, ale to jest komitet regionalny a nie lokalny, który obejmuje działaniem całe te województwo.¹³ W wyborach tych również silną

¹⁰ Porównaj: Wilczyński, P. L., *Wybory do parlamentu europejskiego 2014 - analiza w kontekście problematyki jednomandatowych okręgów wyborczych* [w:] *Przegląd geopolityczny*, 7, 2014, s. 86-104.

¹¹ Hadrowicz, E., *Jednomandatowe okręgi wyborcze, czyli elekcja gminnych władz samorządowych na nowych zasadach* [w:] *Samorząd Terytorialny*, 10, 2014, s. 51-59.

¹² Podział Polski na JOW wg koncepcji autora: Wilczyński, P. L., *Podział Polski na okręgi jednomandatowe w ordynacji sejmowej*, Wyd. NETER, Częstochowa 2014.

¹³ Porównaj: Śleszyński, P., *Symulacja wyników wyborów w ordynacji większościowej*

pozycję uzyskał PSL, jednak pamiętać należy, że wiele wątpliwości pojawiło się przy sprawdzaniu legalności wyborów i wiele padło oskarżeń o sfałszowanie wyników. Niestety ani prokuratura, ani żaden inny organ narodowy, bądź międzynarodowy nie podjął tematu.

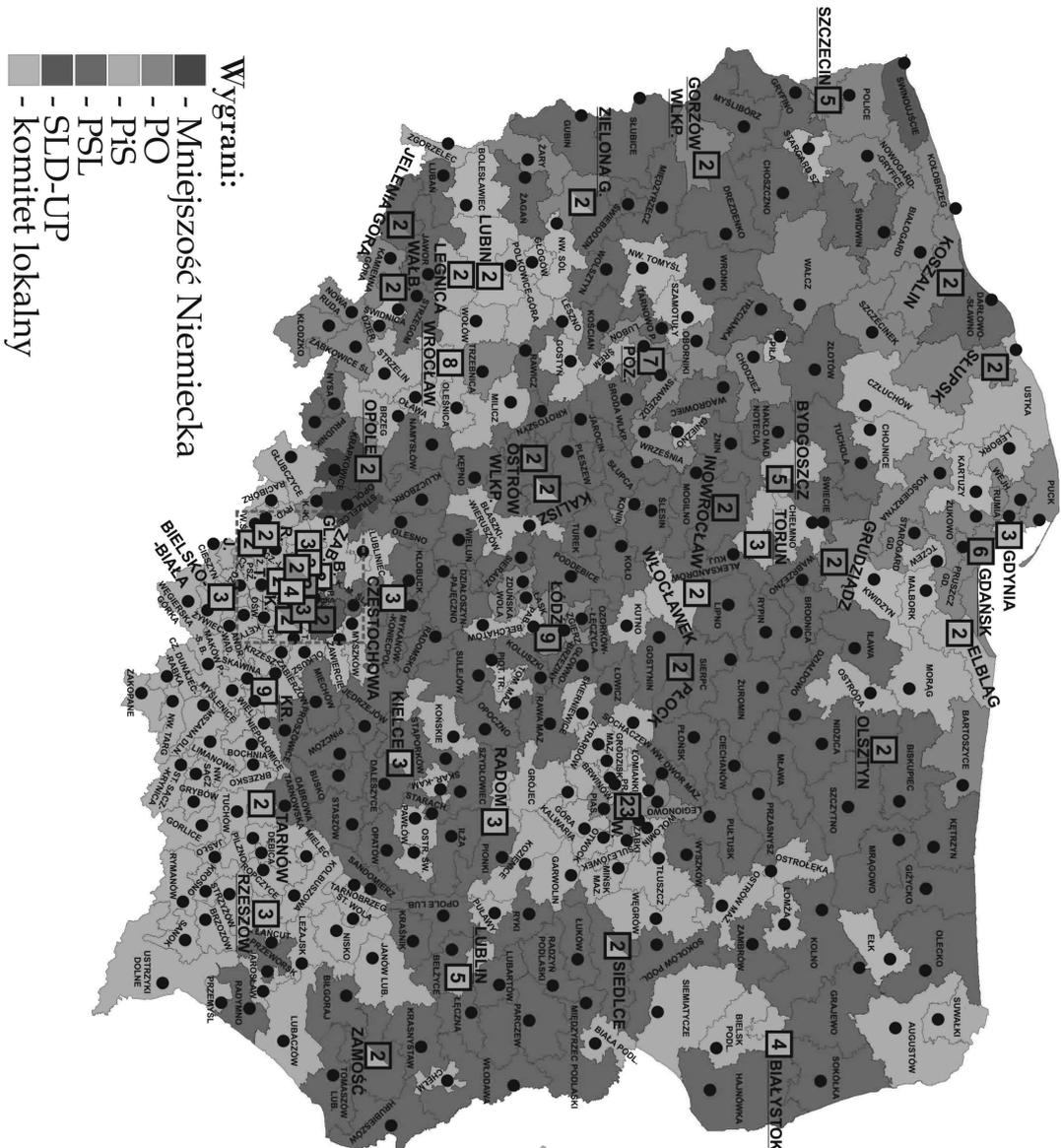
Ryc. 2: Wygrani wyborów samorządowych w 2014 r. w poszczególnych powiatach.

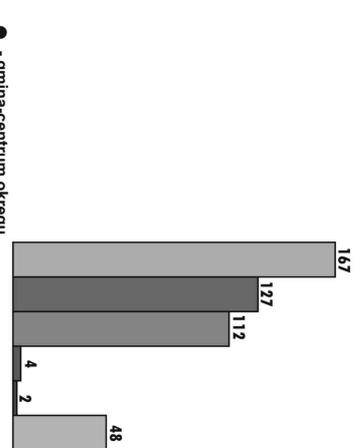
Źródło: opracowanie własne autora.

Ryc. 3: Symulacja wyników z wyborów do rad powiatowych 2014 r. na podziale Polski na 460 JOW.

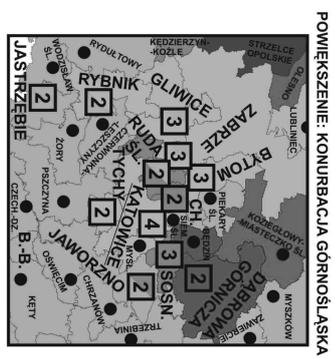
jednomandatowych okręgów wyborczych [w:] Kowalski, M. (red.), *Przestrzeń wyborcza Polski*, PTG-IGiPZ PAN, Warszawa 2003, s. 163-178.

- Wyrzami:
- Mniejszość Niemiecka
 - PO
 - PiS
 - PSL
 - SLD-UP
 - komitet lokalny

- - gmina-centrum okręgu
- 4 - miasto z większą liczbą centrów okręgów
- 2 - mandaty podzielone między partie w jednym mieście z większą liczbą centrów okręgów
- granice okręgu

Źródło: opracowanie własne autora.

Tab. 2: Liczba mandatów uzyskanych w symulacji wyników wyborów parlamentarnych w JOW wykonanej na podstawie wyników wyborów do rad powiatów w 2014 r.

Województwo:	liczba JOW na woj.	Przydział mandatów:					
		kom. lokalny	PO	PiS	PSL	SLD	MN
Dolnośląskie	35	13	9	9	4	0	0
Kujawsko-pomorskie	25	1	6	6	12	0	0
Lubelskie	26	0	0	10	16	0	0
Lubuskie	12	2	4	0	6	0	0
Łódzkie	31	1	12	6	12	0	0
Małopolskie	39	0	0	36	3	0	0
Mazowieckie i zagranica	65	1	26	22	16	0	0
Opolskie	12	0	2	2	2	0	2
Podkarpackie	25	0	0	23	2	0	0
Podlaskie	14	0	0	9	5	0	0
Pomorskie	26	6	15	5	0	0	0
Śląskie	56	18	7	25	3	3	0
Świętokrzyskie	16	0	0	6	10	0	0
Warmińsko-mazurskie	17	1	3	4	9	0	0
Wielkopolskie	41	4	14	4	19	0	0
Zachodniopomorskie	20	1	13	0	5	1	0
Suma:	460	48	112	167	127	4	2
Odsetek:	100%	10,4%	24,3%	36,3%	27,6%	0,9%	0,4%

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych PKW.

Tab. 3: Komitety lokalne, które uzyskałyby mandat sejmowy wg przeprowadzonej symulacji wyborów w JOW na podstawie wyników wyborów do rad powiatów w 2014 r.

Województwo:	JOW, w którym wygrał komitet lokalny:	Nazwa komitetu lokalnego
Dolnośląskie	Bolesławiec	KWW Gospodarze w pow. bolesławieckim
	Głogów	KWW Jana Zubowskiego
	Lubin 1, Lubin 2	KWW Robert Raczyński Lubin 2006
	Świdnica	KWW Wspólny Powiat
	Wrocław 1, Wrocław 2,	KWW Rafał Dutkiewicz z

	Wrocław 3, Wrocław 4, Wrocław 5, Wrocław 6, Wrocław 7, Wrocław 8	Platformą
Kujawsko-pomorskie	Włocławek 1	KWW Wspólnota Samorządowa
Lubuskie	Nowa Sól	KWW Wadim Tyszkiewicz
	Zielona Góra 2	KWW Janusz Kubicki
Łódzkie	Piotrków Trybunalski	KWW Krzysztofa Chojniaka Razem dla Piotrkowa
Mazowieckie	Łomianki	KWW Forum Samorządowe Gmin
Pomorskie	Gdynia 1, Gdynia 2, Gdynia 3	KWW Wojciecha Szczurka - Samorządność
	Kartuzy	KWW Samorządne Kaszuby
	Kwidzyn	KWW OPS Powiśle
	Malbork	KWW Porozumienie Obywatelskie
Śląskie	Bytom 1, Bytom 2	KWW Bis i Damiana Bartyli
	Bytom 3	KWW Inicjatywa Obywatelska
	Gliwice 1, Gliwice 2	KWW Koalicja dla Gliwic Z. Frankiewicza
	Katowice 1, Katowice 2, Katowice 3, Katowice 4	KWW Forum Samorządowe i Piotr Uszok
	Lubliniec	KWW Porozumienie Ziemi Lublinieckiej
	Mysłowice	KWW Mysłowickie Porozumienie Samorządowe
	Racibórz	KWW Razem dla Ziemi Raciborskiej
	Rybnik 1	KWW Adam Fudali Blok Samorządowy Rybnik
	Tychy 1, Tychy 2	KWW Prezydenta Andrzeja Dziuby
	Zabrze 1, Zabrze 2	KWW Małgorzaty Mański-Szulik
Zawiercie	KWW NAW	

Warmińsko-mazurskie	Ełk	KWW Dobro Wspólne
Wielkopolskie	Gostyń	KWW Samorządowa Koalicja Współpracy
	Nowy Tomyśl	KWW Forum Obywatelskie Powiatu Nowotomyskiego
	Piła	KW Porozumienie Samorządowe w Pile
	Szamotuły	KW Ziemi Szamotulskiej
Zachodniopomorskie	Stargard Szcz.	KWW Sławomira Pajora – Stargard XXI

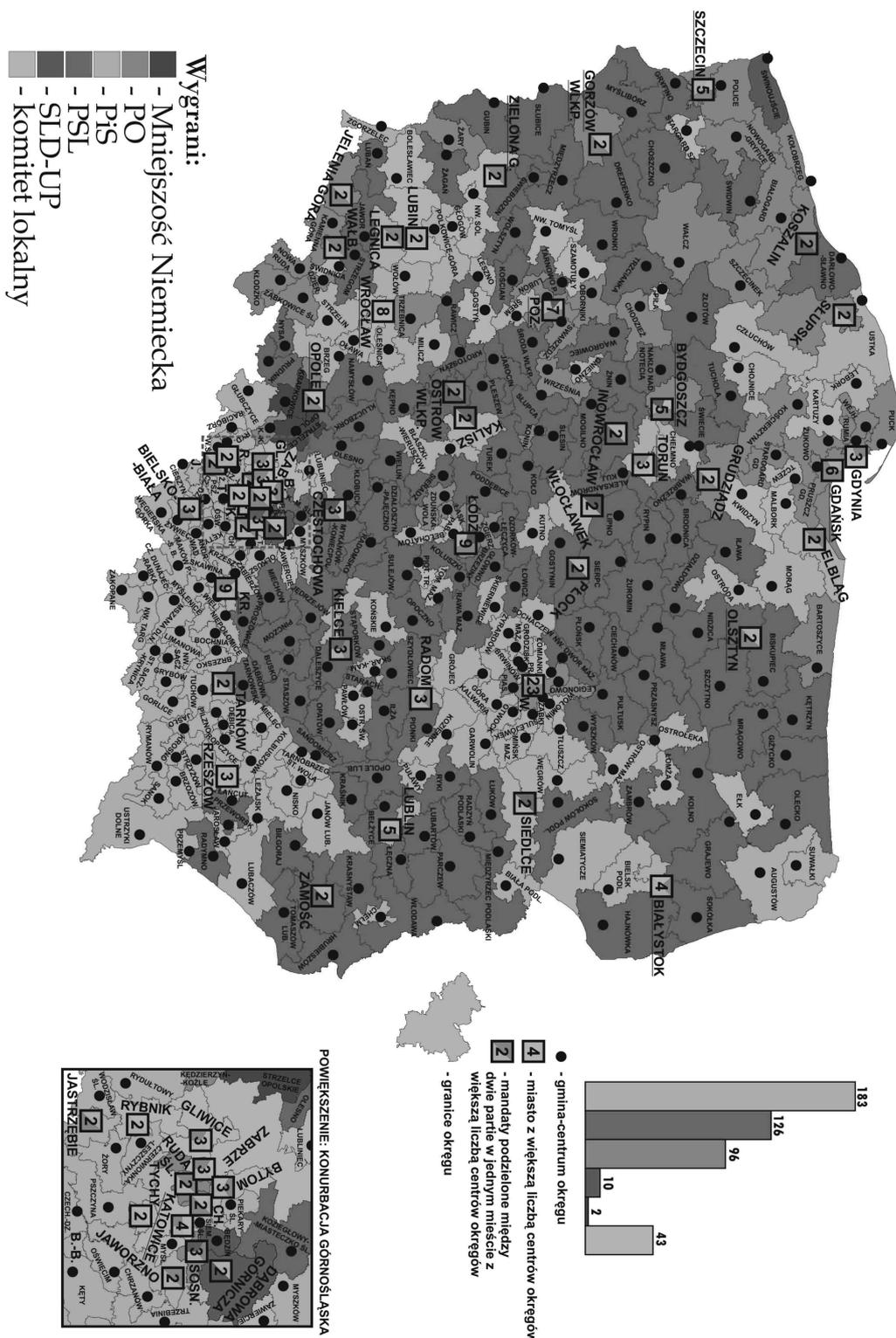
Źródło: na podstawie przeliczeń własnych z danych PKW.

Tab. 4: Liczba mandatów uzyskanych w symulacji wyników wyborów parlamentarnych w JOW i wielomandatowych-aglomeracyjnych (ordynacja mieszana) wykonanej na podstawie wyników wyborów do rad powiatów w 2014 r.

Województwo:	liczba JOW na woj.	Przydział mandatów:					
		kom. lokalny	PO	PiS	PSL	SLD	MN
Dolnośląskie	35	9	9	14	3	0	0
Kujawsko-pomorskie	25	2	4	6	11	2	0
Lubelskie	26	0	2	8	16	0	0
Lubuskie	12	2	3	1	6	0	0
Łódzkie	31	1	7	9	12	2	0
Małopolskie	39	1	5	30	3	0	0
Mazowieckie i zagranica	65	1	16	32	16	0	0
Opolskie	12	1	1	2	5	0	2
Podkarpackie	25	1	0	22	2	0	0
Podlaskie	14	1	1	7	5	0	0
Pomorskie	26	5	13	8	0	0	0
Śląskie	56	11	11	27	3	4	0
Świętokrzyskie	16	0	1	5	10	0	0
Warmińsko-mazurskie	17	1	3	4	9	0	0
Wielkopolskie	41	5	10	6	19	1	0
Zachodniopomorskie	20	2	9	2	6	1	0
Suma:	460	43	96	183	126	10	2
Odsetek:	100%	9,3%	20,9%	39,8%	27,4%	2,2%	0,4%

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych PKW.

Ryc. 4: Symulacja wyników z wyborów do rad powiatowych 2014 r. na podziale Polski na 460 okręgów wyborczych jedno- i wielomandatowych-aglomeracyjnych (ordynacja mieszana).

Źródło: opracowanie własne na podst. danych PKW.

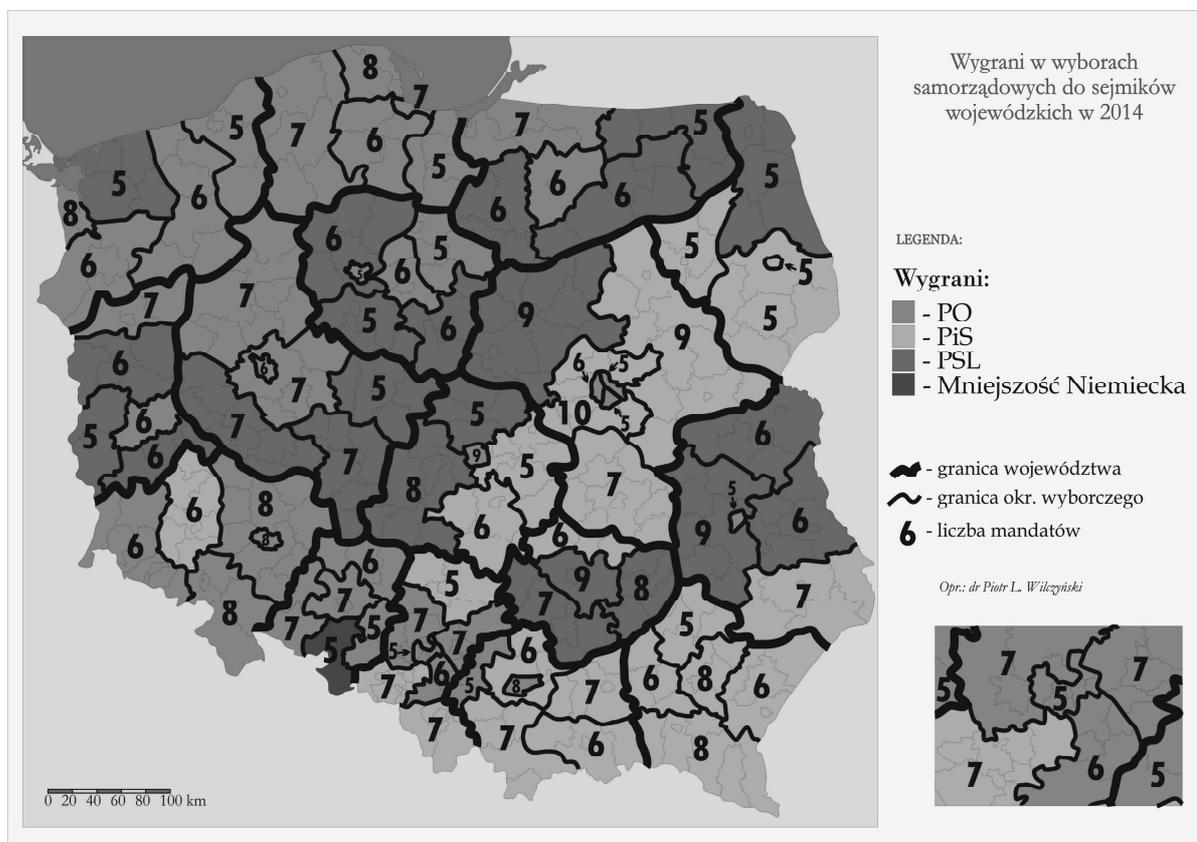
Tab. 5: Komitety lokalne, które uzyskałyby mandat sejmowy wg przeprowadzonej symulacji wyborów w JOW na podstawie wyników wyborów do rad powiatów w 2014 r.

Województwo:	OW, w którym otrzymałby komitet lokalny:	Nazwa komitetu lokalnego
Dolnośląskie	Bolesławiec (JOW)	KWW Gospodarze w pow. bolesławieckim
	Głogów (JOW)	KWW Jana Zubowskiego
	Lubin (1 mandat)	KWW Robert Raczyński Lubin 2006
	Świdnica (JOW)	KWW Wspólny Powiat
	Wrocław (1 mandat)	KWW Bezpartyjni Samorządowcy
	Wrocław (4 mandaty)	KWW Rafał Dutkiewicz z Platformą
Kujawsko-pomorskie	Bydgoszcz (1 mandat)	KWW Porozumienie Dombrowicza
	Toruń (1 mandat)	KWW Michał Zaleski
Lubuskie	Nowa Sól (JOW)	KWW Wadim Tyszkiewicz
	Zielona Góra (1 mandat)	KWW Janusz Kubicki
Łódzkie	Piotrków Trybunalski (JOW)	KWW Krzysztofa Chojniaka Razem dla Piotrkowa
Małopolskie	Kraków (1 mandat)	KWW Jacka Majchrowskiego
Mazowieckie	Łomianki (JOW)	KWW Forum Samorządowe Gmin
Opolskie	Opole (1 mandat)	KWW Arkadiusza Wiśniewskiego
Podkarpackie	Rzeszów (1 mandat)	KWW Rozwój Rzeszowa Tadeusza Ferencza
Podlaskie	Białystok (1 mandat)	KWW Tadeusza Truskolaskiego
Pomorskie	Gdynia (2 mandaty)	KWW Wojciecha Szczurka - Samorządność
	Kartuzy (JOW)	KWW Samorządne Kaszuby
	Kwidzyn (JOW)	KWW OPS Powiśle
	Malbork (JOW)	KWW Porozumienie Obywatelskie
Śląskie	Bytom (1 mandat)	KWW Bis i Damiana Bartyli
	Gliwice (1 mandat)	KWW Koalicja dla Gliwic Z. Frankiewiczza

	Katowice (2 mandaty)	KWW Forum Samorządowe i Piotr Uszok
	Lubliniec (JOW)	KWW Porozumienie Ziemi Lublinieckiej
	Mysłowice (JOW)	KWW Mysłowickie Porozumienie Samorządowe
	Racibórz (JOW)	KWW Razem dla Ziemi Raciborskiej
	Rybnik (1 mandat)	KWW Adam Fudali Blok Samorządowy Rybnik
	Tychy (1 mandat)	KWW Prezydenta Andrzeja Dziuby
	Zabrze (1 mandat)	KWW Małgorzaty Mański-Szulik
	Zawiercie (JOW)	KWW NAW
Warmińsko-mazurskie	Ełk (JOW)	KWW Dobro Wspólne
Wielkopolskie	Gostyń (JOW)	KWW Samorządowa Koalicja Współpracy
	Nowy Tomyśl (JOW)	KWW Forum Obywatelskie Powiatu Nowotomyskiego
	Piła (JOW)	KW Porozumienie Samorządowe w Pile
	Poznań (1 mandat)	KWW Ryszarda Grobelnego Teraz Wielkopolska
	Szamotuły (JOW)	KW Ziemi Szamotulskiej
Zachodniopomorskie	Stargard Szcz. (JOW)	KWW Sławomira Pajora – Stargard XXI
	Szczecin (1 mandat)	Bezpartyjny KWW Piotra Krzystka

Źródło: na podstawie przeliczeń własnych z danych PKW.

Ryc. 5: Wygrani w poszczególnych okręgach w wyborach do sejmików wojewódzkich w 2014 roku.

Źródło: opracowanie własne na podst. danych PKW.

Symulacja wyników wyborów do sejmu wg ordynacji większościowej na podstawie wyborów do prezydenckich w 2015 roku

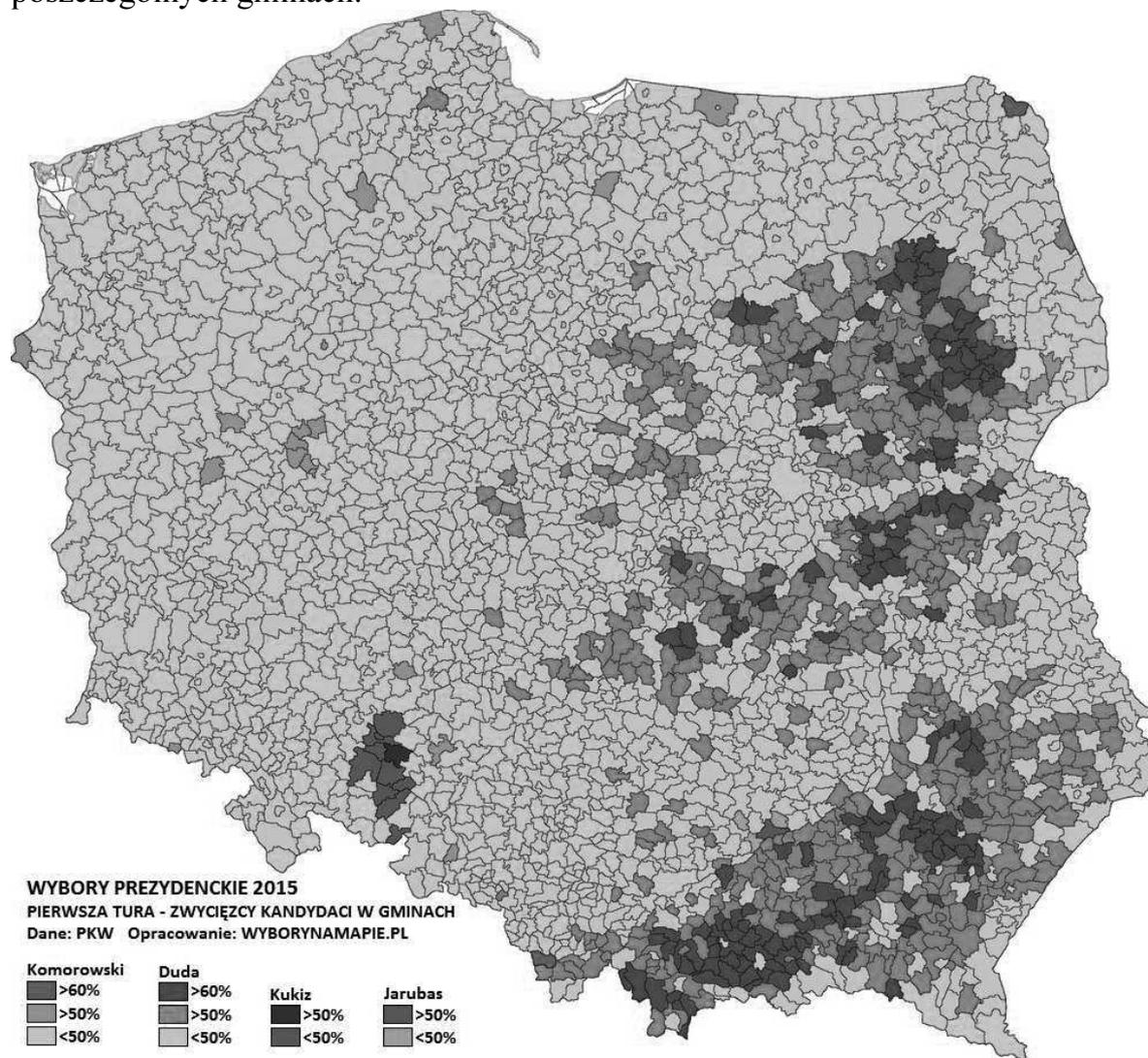
Wybory prezydenckie poprzedziły nadchodzące wybory parlamentarne, w których decydować się będą losy postulatów zmiany ordynacji wyborczej. Różne partie polityczne startujące w nadchodzących wyborach będą postulowały swoje zmiany, zaś temat ten będzie jednym z najbardziej powszechnych w debacie publicznej.

Wyniki wyborów prezydenckich, w których startowało 11 kandydatów w pierwszej turze, pokazały, że wybory ogólnopolskie zdominowane są przez dwie partie: PiS i PO, których kandydaci weszli do drugiej tury. Dużą niespodzianką był niski wynik kandydata PSL, które świetnie poradziło sobie w wyborach samorządowych, oraz niski wynik SLD, a także zaskakująco wysokie poparcie kandydata reprezentującego interesy samorządowców i orędowników zmiany ordynacji wyborczej – Pawła Kukiza.

Wyniki przedstawiają się bardzo podobnie w skali gmin (ryc. 6) jak i powiatów (ryc. 7). Gdyby nałożyć na te wyniki podział Polski na JOW, wyniki byłyby następujące: PiS – 213, PO – 246, Paweł Kukiz 1 mandat (ryc. 8). Zaskakuje, jak JOW wpływa na przeskoczenie realnego wyniku B. Komorowskiego, kandydata wspieranego przez PO, który był niższy od kandydata PiS – A. Dudy. Wynika to z dominacji PO w dużych miastach, gdzie wiele głosów na PiS, ale także na P.

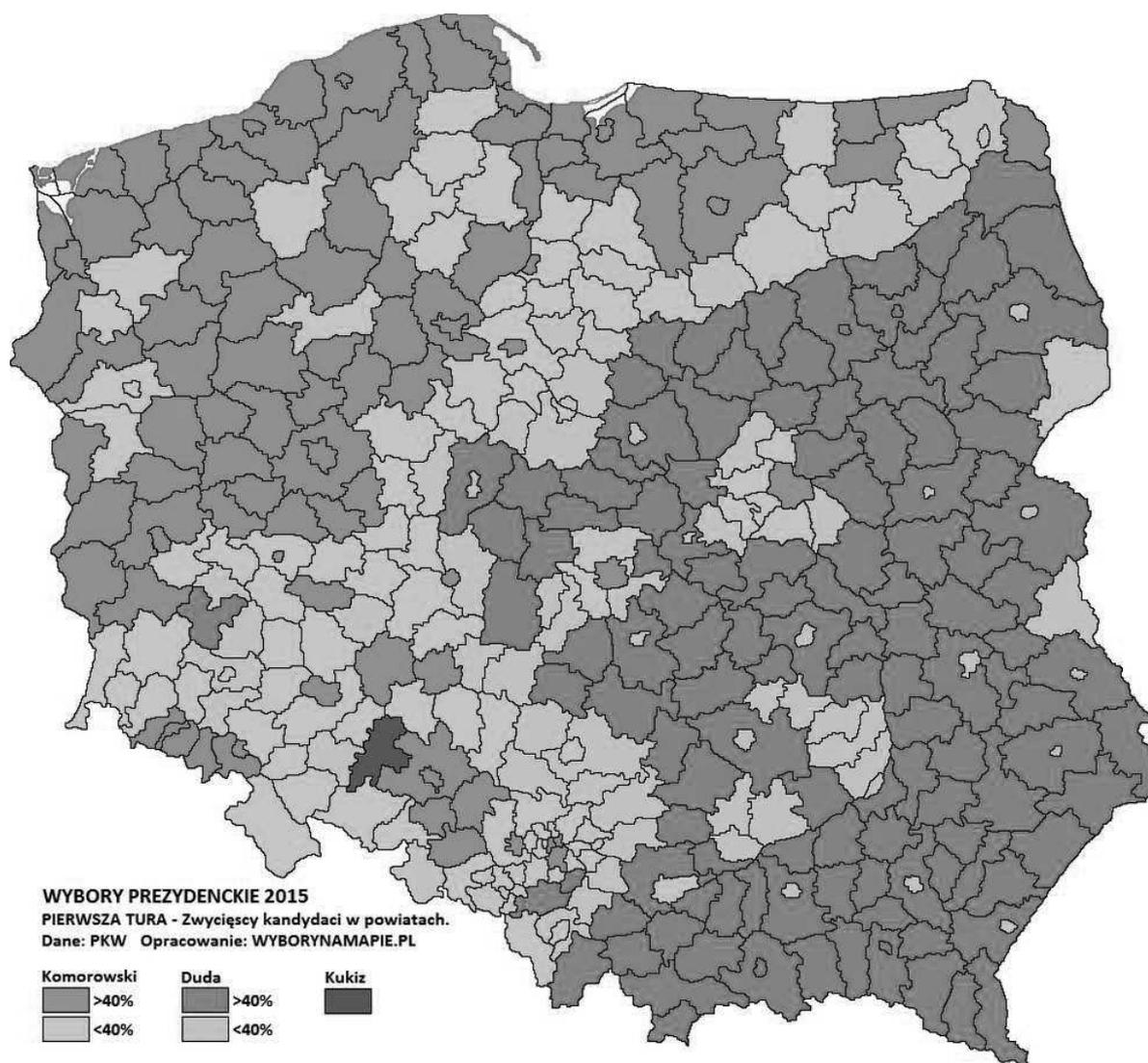
Kukiza było zmarnowanych, gdyż w wyborach tych zwycięzcy w danym okręgu biorą wszystko.

Ryc. 6: Zwycięzcy pierwszej tury wyborów prezydenckich 2015 r. w poszczególnych gminach.

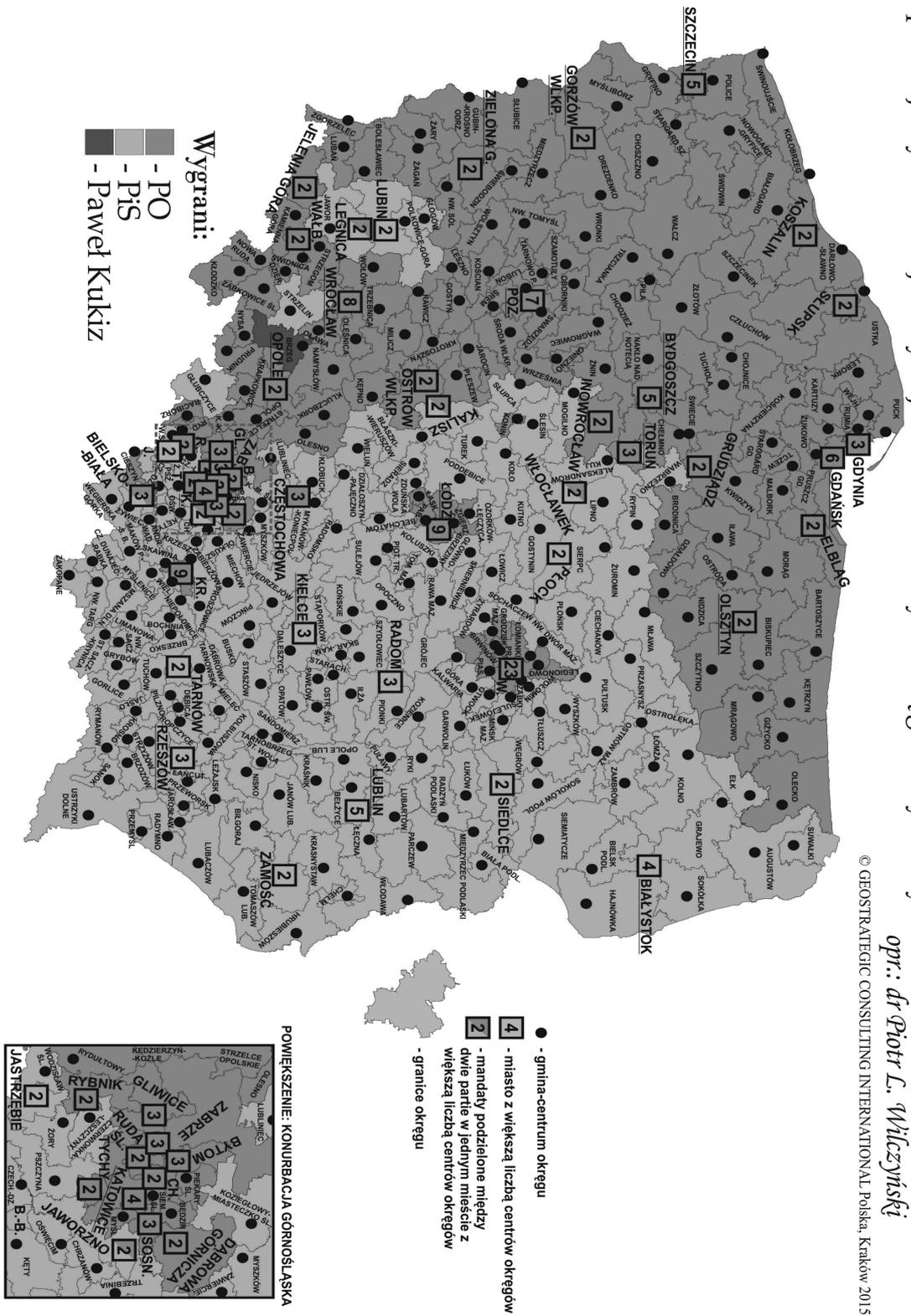
Źródło: portal „wybory na mapie”:
<http://www.wyborynamapie.pl/prezydenckie2015/pierwszatura.html> (1.07.2015)

Ryc. 7: Zwycięzcy pierwszej tury wyborów prezydenckich 2015 r. w poszczególnych powiatach.

Źródło: portal „wybory na mapie”:
<http://www.wyborynamapie.pl/prezydenckie2015/pierwszatura.html> (1.07.2015)

Ryc. 8: Symulacja na podstawie wyników partii, popierających poszczególnych kandydatów w wyborach prezydenckich 2015 r., według potencjalnej ordynacji większościowej, w nadchodzących wyborach do sejmiku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW.

Wnioski

Referendum w sprawie zmiany systemu proporcjonalnego na większościowy wymagało by zmiany konstytucji, dlatego wydaje się, że Sąd Najwyższy oraz Trybunał Konstytucyjny uzna decyzję prezydenta o jego ogłoszeniu za niewiążącą bez względu na wynik. Z punktu widzenia zwolenników JOW, STV, czy też kompromisowej wersji mieszanej, ta decyzja będzie niekorzystna, jednak zgodna z przyjętym w Polsce prawem.

Przedstawione symulacje wskazują także, że optymizm w sprawie wymiany składu sejmu, wykazywany przez zwolenników JOW jest nie tyle nieuzasadniony, a co pokazały wybory prezydenckie – naiwny. Wprowadzenie JOW, może sprawić, że około 20% poparcie Ruchu Pawła Kukiza i reprezentowanych przez niego zwolenników systemu większościowego, zostanie zamienione na ledwie jeden mandat, czyli 0,4% składu sejmu. Symulacje na podstawie wyborów samorządowych wykazały, że im większy obszar okręgu, tym trudniej jest zwyciężyć lokalnym ugrupowaniom z partiami ogólnopolskimi, lub regionalnymi.

Największą zagadką pozostaje to, jak wyglądała by scena polityczna po wprowadzeniu STV, czy to w JOW, czy w okręgach wielomandatowych, czy w ordynacji mieszanej. Niestety nie ma możliwości przeprowadzenia takiej symulacji na podstawie dotychczasowych wyborów. Z pewnością jest to jednak lepszy system od JOW, gdyż nie marnowane są tak duże ilości głosów.

Bibliografia

1. Hadrowicz, E., *Jednomandatowe okręgi wyborcze, czyli elekcja gminnych władz samorządowych na nowych zasadach* [w:] *Samorząd Terytorialny*, 10, 2014, s. 51-59.
2. Haman, J., *Większościowy system wyborczy: oczekiwania, ograniczenia, rozwiązania alternatywne* [w:] *Decyzje*, 4, 2005, s. 5-28.
3. Jarentowski, M., *Mieszany system wyborczy w wersji „kombinacyjnej”, jako sposób wzmocnienia dużych partii politycznych na przykładzie Litwy* [w:] *Przegląd Politologiczny*, 4, 2013, s. 237-250.
4. Kowalski, M. (red.), *Przestrzeń wyborcza Polski*, PTG-IGiPZ PAN, Warszawa 2003, s. 163-178.
5. Michalak, B., Sokala, A., Uziębło, P., *Leksykon prawa wyborczego i referendalnego oraz systemów wyborczych*. Wolters Kluwer, Warszawa 2013.
6. Przystawa, J., *Jednomandatowe okręgi wyborcze*, Wektory, Wrocław 2003.
7. Raciborski, J., *Teoria demokracji a reguły wyborów* [w:] *Nauka*, 3, 2006, s. 27-44.
8. Roguska, B., Zbieranek, J., *Polacy o prawie wyborczym i mechanizmach kampanii. Badania przed wyborami parlamentarnymi 2011 roku* [w:] *Studia Wyborcze*, 13, 2012, 33-48.
9. Śleszyński, P., *Symulacja wyników wyborów w ordynacji większościowej jednomandatowych okręgów wyborczych* [w:] Kowalski, M. (red.), *Przestrzeń wyborcza Polski*, PTG-IGiPZ PAN, Warszawa 2003, s. 163-178.

10. Wilczyński, P. L., *Dlaczego warto wprowadzić u nas jednomandatowe okręgi wyborcze?* [w:] *Głos Gorzowa*, 14-15.06.2014, s. 4.
11. Wilczyński, P. L., *Podział Polski na okręgi jednomandatowe w ordynacji sejmowej*, Wyd. NETER, Częstochowa 2014.
12. Wilczyński, P. L., *Wybory do parlamentu europejskiego 2014 - analiza w kontekście problematyki jednomandatowych okręgów wyborczych* [w:] *Przegląd geopolityczny*, 7, 2014, s. 86-104.
13. Wilczyński, P. L., Zastawny, A., *Problemy delimitacji i podział Polski na 460 okręgów wyborczych w proponowanej jednomandatowej i mieszanej ordynacji sejmowej* [w:] *Prace i Studia Geograficzne*, 54, 2014, s. 163-187.
14. Żukowski, A., *Dylematy wyboru systemu wyborczego we współczesnych demokracjach – kontekst ordynacji do Sejmu i Senatu RP* [w:] *Studia Wyborcze*, 9, 2010, s. 7-38.

Strona internetowa:

Wybory na mapie:

<http://www.wyborynamapie.pl/prezydenckie2015/pierwszatura.html>

SUMMARY

Polish local – 2014 and presidential – 2015 elections results analysis focused on postulated election system change

This paper shows three main postulates of lobbying groups in Poland to change election system for parliamentary voting and choosing representatives to Polish Sejm. These days we actually have proportional system with 5% minimal obligatory votes and d'Hondt calculating method. Polish social groups postulate to introduce single-mandate constituencies in Poland, or single transferable votes or some kind of mixed system, which will be consisted of partially single- and in urban areas multi-mandate constituencies. The results of 2014 and 2015 elections was taken into account to simulate how they will change when above mentioned proposals would be introduced. Results are supported by maps and tables with calculations and there is shown potential results of proposed solutions.

Key words: election, single-mandate constituencies, STV, voting, electoral systems.